

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1796/2023
13.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., које заступа пуномоћник Марија Малиновић, адвокат из ..., против тужене Установа студентског стандарда- Студентски центар у Новом Саду, Нови Сад, коју заступа пуномоћник Гордана Ковачевић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 5104/22 од 19.01.2023. године, у седници одржаној 13.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 5104/22 од 19.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2091/2021 од 06.10.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен је тужбени захтев тужилаца. Ставовима другим и трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу АА из ..., за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 68.873,25 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 48.263,25 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставовима изреке). Ставом четвртим изреке, за веће тужбено тражење тужиоца АА из ..., захтев је одбијен (ближе наведено и опредељено овим ставом изреке). Ставовима петим и шестим изреке, обавезана је тужена да тужиљи ББ из ..., за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 49.946,25 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 49.946,25 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставовима изреке). Ставом седмим изреке, за веће тужбено тражење тужиље ББ из ..., захтев је одбијен (ближе наведено и опредељено овим ставом изреке). Ставовима осмим и деветим изреке, обавезана је тужена да тужиљи ВВ из ..., за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати и то:

на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 115.489,75 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 83.692,23 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставовима изреке). Ставовима десетим и једанаестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу ГГ из ..., за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 111.809,50 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 81.518,03 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставовима изреке). Ставом дванаестим изреке, за веће тужбено тражење тужиоца ГГ из ..., захтев је одбијен (ближе наведено и опредељено овим ставом изреке). Ставом тринаестим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 243.250,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом четрнаестим изреке, одлучено је да се тужиоци ослобађују обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 5104/22 од 19.01.2023. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба туженог и преиначена првостепена пресуда у побијеном усвајајућем делу одлуке о тужбеном захтеву, тако што су одбијени тужбени захтеви којим су тужиоци тражили да се тужена обавезе да им за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати и то: тужиоцу АА из ..., на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 68.873,25 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 48.263,25 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставом изреке); тужиљи ББ из ..., на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 49.946,25 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 49.946,25 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставом изреке); тужиљи ВВ из ..., на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 115.489,75 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 83.692,23 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставом изреке); тужиоцу ГГ из ..., на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупан износ од 111.809,50 динара и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 81.518,03 динара, све у појединачно наведеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе наведено и опредељено овим ставом изреке). Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка тако што је одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 243.250,00 динара. Ставом трећим изреке, тужиоци су обавезани да туженој накнаде трошкове првостепеног поступка у износу од 138.525,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужиоци су обавезани да туженој солидарно накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 93.290,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију из свих законских разлога.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду били у радном односу код тужене и то: тужилац АА на радном месту „...“ са коефицијентом за обрачун плате од 9,06, тужиља ББ на радном месту „...“ са коефицијентом за обрачун плате од 9,06, тужиља ВВ на радном месту „...“ са коефицијентом за обрачун плате од 7,72 и тужилац ГГ на радном месту „...“ са коефицијентом за обрачун плате од 8,23. У спорном периоду, тужена је тужиоцима обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), а према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. У периоду када је тако добијена висина основне плате била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиоцима вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па им је у спорном периоду исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилаца није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област применом најповољнијег критеријума у упоредним важећим Посебним колективним уговорима у Републици Србији, према коме је дневни износ топлог obroка 250,00 динара бруто, а месечни износ регреса је у висини 1/12 минималне зараде. Тужиоци су определили коначно постављен тужбени захтев у складу са налазом и мишљењем вештака којим је утврђена висина предметног потраживања.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужиоцима исплаћивала минималну зараду следи да им није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилаца.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, из разлога што су у коефицијенту за обрачун плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у установама студентског стандарда чији је оснивач Република Србија („Службени гласник РС“, бр. 100/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за запослене у установама студентског стандарда чији је оснивач Република Србија („Службени гласник РС“, бр. 1/2019... 92/2020) у одредби члана 17. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1), да уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин исплаћује се у висини минималне зараде (став 2). Одредбом члана 25. важећег ПКУ, предвиђена су само права запосленог на накнаду за долазак и одлазак са рада, право на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у земљи, за време проведено на службеном путу у иностранству, као и за трошкове исхране за време проведено на службеном путу у земљи (дневнице за службено путовање у земљи), а што је било предвиђено и одредбом члана 25. раније важећег ПКУ.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 6. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за

обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у установи студентског стандарда.

У конкретном случају, тужиоци су запослени у установи студентског стандарда, па се на утврђивање и обрачун њихове плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супротно наводима ревизије, супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20, чије важење је на основу Споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцима не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па је стога чињеница да им је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**